

מַעֲשֵׂיכֶם בְּאוֹתוֹ הַעוֹלָם? רַעַשׁ הַקֶּבֶד וְאָמַר, קוֹמוּ לְכוּ, שְׁעַכְשׁוּ מִפִּי אֶת בְּנֵי. תִּמְהוּ וּבְרַחוּ מִשֵּׁם כַּחֲצֵי מִל. יִשְׁבוּ עַד שֶׁהָאִיר הַבֶּקֶר. קָמוּ לְלַכְתּוֹ, וְרָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה רֵץ וּבֹרַח, וְהָיָה שׁוֹתֵת דָּם עַל כַּתְּפָיו. אַחְזוּ בוֹ, וְסִפְרוּ לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֵׂה. אָמְרוּ לוֹ, מַה שָּׁמַךְ? אָמַר לָהֶם, לַחֲמָא בַר לְיוֹאֵי. אָמְרוּ, וּמָה וּמָה וּמָה לְיוֹאֵי בַר לַחֲמָא הָיָה אוֹתוֹ הַמֵּת. וּפְתָחוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ יוֹתֵר, וְלֹא חֲזְרוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, זֶהוּ שְׁאֲמְרוּ שְׁתַּפְּלוֹת הַמֵּתִים מִגְּנוּת עַל הַחַיִּים, מִנֵּין לָנוּ? שְׁכַתוּב וַיַּעֲלוּ בַּנֶּגֶב וַיָּבֵאוּ עַד חֶבְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה, שְׁנֵי נְדָרִים נְדַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַיַּעֲקֹב, אֶחָד שֶׁיִּרְדַּע עִמּוֹ לְדוֹר עִמּוֹ בְּגָלוּת, וְאֶחָד שֶׁיַּעֲלֶהוּ מִקְּבָרוֹ לְרֵאוֹת חֲדוֹת הַסְּיוֹעַ הַקְּדוֹשׁ שְׁדָר עִם בְּנָיו. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית מו) אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ מִצְרַיִם. אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ בְּגָלוּת, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה, כַּנֶּאֱמָר (יחזקאל לו) וְהֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מִקְּבָרוֹתֵיכֶם עִמִּי, וְכַתוּב שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגו'.

דָּבָר אַחֵר וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגו' - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִתְּנָה רְשׁוּת לְשָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים. שְׁשֵׁנִינוּ, עַד שֶׁלֹּא מֵת יוֹסֵף, לֹא נִתַּן לְשָׂרוֹן לְשִׁלְטָן שֶׁל מִצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שִׁמַּת יוֹסֵף, אִזּוֹ וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם. וַיִּקָּם - כִּמִּי שֶׁהָיָה נִמְוֶה וְקָם. [וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ וְכוּ'] רַבִּי יַצְחָק פְּתַח, (שִׁיר א' א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה מו) כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב (דְּבָרִים לו) וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מֶלֶךְ. בְּמִסְבּוֹ - בֵּין

עֲלָמָא. אֶתְרַגֵּישׁ קְבָרָא, וְאָמַר, אֲזִילוּ קוֹמוּ, דְּהָאִידְנָא יִלְקוֹן לְבָרִי, תְּוֹהוּ, וְעָרְקוּ מִתַּמָּן כַּפְּלָגוֹת מִיֵּל, יִתְבוּ עַד דְּנִהִיר צַפְרָא. קָמוּ לְמִיזֵל, חָמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהָהוּ רָהִיט וְעָרַק, וְהָהוּ שְׁתִית דְּמָא אַכְתְּפוּי, אַחְדוּ בֵּיה, וְסַח לְהוּ עוֹבְדָא, אָמְרוּ לֵיה מַה שָּׁמַךְ. אָמַר לְהוּ, לַחֲמָא בַר לְיוֹאֵי. אָמְרוּ, וּמָה (כ"ב) לְיוֹאֵי בַר לַחֲמָא הָהוּ הָהוּ מֵיתָא, וּמִסְתַּפִּינָא לְאַשְׁתַּעוּיִי יִתִּיר בְּהַדְיָה. לֹא אֶהְדְּרוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָאִי דְאָמְרוּ, דְצָלוּתְהוֹן דְּמִתְיָא, מְגִינָן עַל חַיִּי. מְנַלְן. דְּכַתִּיב, (במדבר י"ג) וַיַּעֲלוּ בַּנֶּגֶב וַיָּבֵאוּ עַד חֶבְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי, תַרְיִן נְדָרִין נְדַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לַיַּעֲקֹב. חַד, דְּיִיחָוּת עַמִּיה לְמִדְרַעַמִּיה בְּגָלוּתָא, וְחַד דְּיִסְקִינִיה מִקְּבָרֶיהָ, לְמַחְמֵי חֲדוֹתָא דְּסִייעֶתָא קְדִישָׁא דְּדִיירֵי עִם בְּנוֹהֵי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ מִצְרַיִם אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ בְּגָלוּתָא. וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה, כַּמָּה דָּאתָ אָמַר (יחזקאל ל"ז) וְהֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מִקְּבָרוֹתֵיכֶם עִמִּי. וְכַתִּיב (תהלים קכ"ב) שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגו'.

דָּבָר אַחֵר (שמות א') וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגו', אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהָהוּא יוֹמָא, אֶתְיָהִיב לֵיה רְשׁוּתָא לְשָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם, עַל כָּל שְׂאֵר עַמִּינ, דְּתֵנָא, עַד דְּלֹא מֵית יוֹסֵף, לֹא אֶתְיָהִיב שְׁלִטְנוֹ לְשִׁלְטָנָא דְּמִצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן דְּמֵית יוֹסֵף, כִּדִּין וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם, וַיִּקָּם: כַּמָּאן דְּהָהוּ מָאִיף וְקָם.

(וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ וכו') רַבִּי יַצְחָק פְּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ: דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה מ"ד) כֹּה אָמַר יְי' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב (דְּבָרִים ל"ג) וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מֶלֶךְ. בְּמִסְבּוֹ: בֵּין

כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים. נִרְדֵּי נִתַּן רִיחוֹ -
שְׁגַרְמוּ לְהַסְתַּלֵּק מִבִּינֵיהוֹן.

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ -
בְּעוֹד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה
נוֹתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוֹב
(שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אֶרְבָּעִים יוֹם
וְאֶרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגו'. בְּעוֹד שֶׁהָיָה
כּוֹתֵב תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הוֹצִיאוּ
רִיחָם הַטּוֹב, וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ
יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ -
בְּעוֹד שֶׁהָיָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יורֵד עַל הַר סִינַי לְתַת תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל. נִרְדֵּי נִתַּן רִיחוֹ -
שְׁכַתוֹב נִעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, לְכָל אִמָּה
וְאִמָּה יֵשׁ שֶׁר לְמַעַלָּה, וְכַשְׁנוֹתָן
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיטָה לְזֶה
- מוֹרִיד אֶת זֶה, וְכַשְׁנוֹתָן
שְׁלִיטָה לְאוֹתוֹ שֶׁר, אֵין לוֹ
שְׁלִיטָה אֲלֵא מִשׁוּם יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב הָיוּ צָרִיחַ לְרֹאשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יִשְׂרָאֵל הֵם
כַּנְגֵד כָּל שְׂאֵר אַמּוֹת הָעוֹלָם.
מֵה שְׂאֵר הַעַמִּים הֵם שְׂבָעִים -
אִף יִשְׂרָאֵל הֵם שְׂבָעִים. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב
הַבָּאָה מִצְרִימָה שְׂבָעִים. וּמִי
שִׁשׁוּלֵט עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאֵלוֹ שׁוֹלֵט
עַל כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר מִכָּאן, וּבְגִי
יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וְגו' - הָרִי
שְׂבָעָה. וְכָל דְּרָגָה (עֲלָה) לַעֲשָׂרָה
- הָרִי שְׂבָעִים. מֵה כְּתוּב
אַחֲרָיו? וַיִּקַּם מִלֶּךְ חֲדָשׁ עַל
מִצְרַיִם.

אָמַר רַב הוֹנָא, לְמָה הִשְׁתַּעֲבָדוּ
יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָאֲמּוֹת? בְּשִׁבִיל
שִׁישְׂאָר בְּהֵם הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כַּנְגֵד
כָּל הָעוֹלָם, וְכַתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.
וּמָה הוּא אֶחָד - אִף יִשְׂרָאֵל
אֶחָד, שְׁכַתוֹב (שמואל ב' ז) גּוֹי אֶחָד

כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים. נִרְדֵּי נִתַּן רִיחוֹ, דְּגַרְמוּ
לְאַסְתַּלְקָא מִבִּינֵיהוֹן.

דָּבָר אַחֵר, עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ, בְּעוֹד דְּקוֹדֵשׁ
בְּרִיךְ הוּא הָוָה יִהִיב אוֹרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל,
דְּכַתִּיב, (שמות ל"ד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אֶרְבָּעִים יוֹם
וְאֶרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגו'. בְּעוֹד דִּהְוָה
כְּתִיב אוֹרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל, שְׂבָקוּ רִיחֵיהוֹן טָב,
וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ, בְּעוֹד דִּהְוָה
קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַחִית עַל טוֹרָא דְסִינַי,
לְמִיְהִיב אוֹרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל, נִרְדֵּי נִתַּן רִיחוֹ,
דְּכַתִּיב, (שמות כ"ד) נִעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, כָּל אוֹמָה וְאוֹמָה אֵית לָהּ
שֶׁר לְעִילָא, וְכַד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִהִיב
שְׁלִטְנוּתָא לְדִין, אַנְחִית לְדִין, וְכַד יִהִיב
שְׁלִטְנוּתָא לְהֵוּא שֶׁר, לֵית לִיהּ שְׁלִטְנוּתָא,
אֲלֵא בְּגִין יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (איכה א') הָיוּ
צָרִיחַ לְרֹאשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן לְקַבִּיל כָּל שְׂאֵר
אוֹמִין דְּעֲלָמָא, מֵה שְׂאֵר עַמִּין אֵינוֹן
שְׂבָעִים, אוֹף יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן שְׂבָעִים, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה
מִצְרִימָה שְׂבָעִים. וּמֵאן דְּשִׁלֵּט עַל יִשְׂרָאֵל,
כְּאֵילוֹ שְׁלִיט עַל כָּל עֲלָמָא.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר מִהֵכָא, וּבְגִי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ
וְגו', הָא שְׂבָעָה. וְכָל דְּרָגָא (נ"א סְלָמָא)
לַעֲשָׂרָה, הָא שְׂבָעִים. מֵה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וַיִּקַּם
מִלֶּךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם.

אָמַר רַב הוֹנָא, אֲמַאי אֲשִׁתַּעֲבִידוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל
הָאוֹמִין, בְּגִין דִּישְׁתַּאֲר בְּהוֹן עֲלָמָא,
דְּאֵינוֹן לְקַבִּיל כָּל עֲלָמָא, וְכַתִּיב, (זכריה י"ד) בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וּמָה הוּא חֲדָ,
אוֹף יִשְׂרָאֵל חֲדָ, דְּכַתִּיב, (שמואל ב' ז) גּוֹי אֶחָד